

Рекомендації класним керівникам

«7 кроків до припинення цькування в дитячому колективі»

1. Назвати явище
2. Дати однозначну оцінку
3. Позначити цькування як проблему
4. Активізувати моральне почуття і сформулювати вибір
5. Сформулювати позитивні правила життя в класі
6. Моніторинг і підтримка позитивних змін
7. Гармонізувати ієрархію

Рекомендації класному керівнику для досягнення ефективності виховної роботи

1. Підвищуйте рівень організованості учнівського колективу (дисциплінованість, робота учнівського самоврядування).
2. Урізноманітнюйте позаурочне життя групи.
3. Підвищуйте рівень розвитку колективу (згуртованість, активність, ініціативність учнів, виховний вплив колективу на його членів, рівень розвитку громадської думки).
4. Активно співпрацюйте з групою.
5. Тримайте тісний зв'язок із сім'ями учнів.
6. Проводьте роботу з «проблемними» учнями, надавайте їм педагогічну підтримку на основі індивідуального підходу.
7. Створюйте умови захищеності та комфортності перебування кожного учня у групі, училищі.
8. В сучасних учнів різко звузилась база практичної діяльності, і сучасному педагогу необхідно докладати певних зусиль, щоб розширити її. Якщо не буде організований різнобічний практичний досвід, всі словесні виховні впливи виявляться неефективними, некорисними. Недостатність позитивного досвіду призводить до негативного життєвого досвіду.

РЕКОМЕНДАЦІЇ класному керівникові з попередження правопорушень учнів

1. Вивчити особистості дітей та особливості їх розвитку на основі психодіагностики, взяти на контроль учнів, що мають негативну поведінку, здійснювати психолого-педагогічні спостереження.
2. Відвідати сім'ї дітей, вивчити умови проживання, підготовки до уроків, взаємостосунки дорослих і дітей.
3. Взяти на облік сім'ї, де немає контролю з боку батьків за поведінкою дитини, в яких зловживають спиртними напоями, де батьки уникають контактів зі школою.
4. Вивчити стан здоров'я дітей, стежити за „картками здоров'я” учнів.
5. Забезпечувати взаємозв'язок з батьками через попереджувальні інформаційні листи.
6. Створити умови для корекції стосунків учня з товаришами, дорослими, батьками.
7. Знаходити шляхи взаєморозуміння з учнем у спілкуванні з вчителями, щоб він міг їм довірятися.
8. Налагодити індивідуальну роботу з учнем, враховуючи його психологію, фізіологічний стан, нахили, захоплення, позитивні сторони характеру, уміння.
9. Залучати учнів до участі в гуртках, до позакласної роботи та суспільно-корисних справ.
10. Співпрацювати зі шкільною радою профілактики правопорушень, органами місцевого самоврядування.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПРОВЕДЕННЯ

Мета, завдання і правила проведення години спілкування

Години спілкування допомагають учням зрозуміти значущість проблем, що відбуваються в житті, залучають їх у процес вирішення власних проблем. Важливо проводити годину спілкування не час від часу, а в системі, за певною технологією.

Мета години спілкування – допомогти у вирішенні проблем, розвивати в учнів здатність вирішувати ці проблеми самостійно.

Завдання: викликати дітей на відверту розмову один з одним, ініціювати чесну дисципліну серед школярів. Дуже важливий неосудливий тон дискусії.

Як відзначають Джейн Нелсон у «Позитивній дисципліні» і Вільям Глассер у «Школі без невдач», особливо варто виділити деякі моменти, яких не повинно бути на годині спілкування:

- не дозволяйте дітям засуджувати або звинувачувати інших;
- не залучайте дітей до вистежування й виявлення правопорушників;
- не карайте весь клас за поведінку окремих дітей;
- щоб залучити клас до пошуку справедливого й правильного рішення, треба створити атмосферу співпраці.

При організації й проведенні години спілкування важливе дотримання низки правил або вироблення власних, наприклад:

- спробувати самим вирішити проблему;
- не чинити один на одного ніякого тиску;
- слухати один одного й не перебивати.

Структура години спілкування

Структура класних зборів може бути наступною:

1. Представлення обговорюваної проблеми (класним керівником або учнями).
2. Виклад інформації з проблеми.
3. Початок дискусії: «Що нам необхідно зробити для того, щоб...», «Результат вийшов таким, тому що...»
4. Пропозиції щодо вирішення проблеми.
5. Вибір рішення.
6. Обговорення передбачуваного результату рішення.
7. Закриття зборів.

Процедура години спілкування

Процедура години спілкування передбачає й особливі умови. Школярі повинні сидіти по колу, бачити того, хто говорить. Не менш важливо дотримуватися встановлених часових обмежень. Для учнів початкової школи досить 30 хвилин, а для старших школярів – 45 хвилин. Якщо обговорення, дискусія відбуваються успішно й цікавлять усіх учнів, то час може бути продовжено, але до розумних меж. Разом із класом необхідно встановити, як часто організовувати класні збори, зустрічі. Однак можуть виникнути ситуації, що вимагають невідкладного проведення класних зборів, тоді їх можна організувати вранці, до початку занять. На класних зборах можуть вирішуватися питання виборів і перевиборів органів самоврядування; проводяться групові ігри на відкритому повітрі з моделювання соціальних ситуацій, тренування позитивного мислення; створення класних правил для досягнення бажаної етичної поведінки; вирішення конфліктів і налагодження дружніх взаємин між учнями. За допомогою різноманітних форм діяльності

учнів у самоврядуванні класному керівникові необхідно визначити внутрішнє зростання дітей. Це може бути виражене в переліку спеціальних навичок, характерних для дітей різного віку.

Для учнів початкових класів характерні такі основні навички:

1. Розуміти й описувати проблему, виступати не соромлячись.
2. Висловлювати власну думку, брати активну участь в обговоренні питання (проблеми).
3. Уміти слухати, коли інші діляться своїми ідеями, думками.
4. Підтримувати тривалий контакт.
5. Чекати й не переривати того, хто говорить.
6. Відповідально ставитися до дорученої справи, розвивати здатність до рефлексії.
7. Приймати рішення, адекватне проблемі, потім дотримуватися його.

Для старших школярів характерні такі основні навички:

1. Уміти пропонувати більш ніж один спосіб вирішення проблеми.
2. Враховувати різні точки зору.
3. Передбачати різні наслідки пропонованих рішень.
4. Використовувати активне слухання для перефразування й повторення ідей інших учасників.
5. Реагувати на інших з підстав принципу емпатії.
6. Відповідально виконувати й брати активну участь у всіх справах класу.
7. Розвивати здатність до рефлексії.

Година спілкування як одна з головних форм виховання в школі

Форма – це зовнішній обрис, зовнішній вид, контури предмета; зовнішнє вираження якого-небудь змісту.

Форма виховної роботи – це сукупність організаторських прийомів і виховних засобів, що забезпечують зовнішнє вираження виховної роботи (композиційна побудова виховного заходу).

Форми виховної роботи – явище динамічне. Існуюча система форм виховної роботи постійно поповнюється новими, відповідно до умов шкільного життя.

Існують різні підходи до класифікації форм виховання, в основі яких лежить та чи інша ознака:

- 1) за кількістю учасників: масові (шкільний бал), групові (класні збори), індивідуальні (бесіда);
- 2) за видами діяльності: пізнавально-розвивальні (вікторина), розважальні (дискотека), за напрямками виховної роботи (профорієнтаційні, фізкультурно-оздоровчі тощо справи);

3) за результатом: інформаційний обмін (усний журнал), вироблення спільного рішення (збори), суспільно значущий продукт (акція милосердя).

Широко розповсюдженою формою виховної роботи є година спілкування (година класного керівника).

Година спілкування – це форма виховної роботи, при якій школярі під керівництвом педагога включаються в спеціально організовану діяльність, яка сприяє формуванню системи відносин до навколишнього світу.

Виділяють два основні види виховної години: тематична і година спілкування з поточних справ у класі.

Функції виховної години

Година спілкування виконує такі функції:

1) просвітницьку – дає можливість розширити коло тих знань учнів, які не знайшли відображення в навчальних програмах. Ці знання можуть містити в собі інформацію про події, що відбуваються в країні, за кордоном. Об'єктом обговорення може бути будь-яке явище або подія;

2) орієнтувальну – сприяє формуванню ставлення до навколишнього світу, виробленню ієрархії матеріальних і духовних цінностей; допомагає оцінювати явища, що відбуваються в житті (вона тісно пов'язана з просвітницькою, тому що не можна навчити учнів оцінювати явища, з якими вони не знайомі; хоча година спілкування може виконувати суто орієнтувальну функцію);

3) спрямувальну – дає змогу перенести обговорення того чи іншого явища в рамки реального досвіду учнів.

4) формувальну – формує в учнів навички обмірковування й оцінки своїх учинків і самих себе, навички ведення діалогу й побудови висловлювання, відстоювання власних поглядів.

Типи години спілкування

Година спілкування **морального** спрямування

Мета:

1. Освіта учнів з метою вироблення власних моральних поглядів, суджень, оцінок.

2. Вивчення, осмислення й аналіз морального досвіду поколінь.

3. Критичне осмислення й аналіз власних моральних учинків, учинків однолітків та однокласників.

4. Розвиток моральних особистісних якостей, таких як доброта, бажання допомагати людям, уміння визнавати свої помилки, відстоювати власну точку зору і поважати чужу (не можна проводити часто).

Година спілкування **пізнавально-інтелектуального** спрямування

Мета:

1. Розвиток пізнавального інтересу учнів.
2. Розвиток уміння усвідомлювати свої індивідуальні можливості, прагнення до самовдосконалення.

Тематична година спілкування

Мета:

1. Розвиток кругозору учнів.

Сприяння духовному розвитку учнів, формуванню їхніх інтересів і духовних потреб.

Година спілкування **інформаційного** спрямування

Мета:

1. Формування в учнів причетності до подій і явищ суспільно-політичного життя своєї країни, свого міста, району.
2. Застосування знань, отриманих на уроках історії й суспільствознавства.
3. Формування власного ставлення до того, що відбувається.
4. Розвиток дослідницьких умінь.

Форми години спілкування

- бесіди (естетичні, моральні);
- диспути;
- зустрічі з цікавими людьми;
- вікторини з різних сфер знань;
- дискусії;
- КВК;
- інтерактивні ігри;
- ігри-подорожі;
- тренінги;
- читацькі конференції.

Класний керівник обирає зміст і форму проведення години спілкування, виходячи з:

- вікових і психологічних особливостей школярів;
- цілей і завдань, які він ставить;
- моральних установок, інтересів, потреб учнів.

Підготовка й проведення

При підготовці й проведенні виховного заходу необхідно орієнтуватися на таку систему дій:

- визначити тему, сформулювати мету;
- скласти план (сценарій);
- підібрати відповідний матеріал, наочне приладдя, музичне оформлення й т. ін. з теми;

- дати завдання учням для попередньої підготовки (якщо це передбачено планом);
- визначити ступінь доцільності участі у виховній годині інших педагогів або батьків.

Поради щодо проведення години спілкування:

- від предметної інформації – до оцінки інформації;
- від загальних оцінок – до розгорнутих суджень;
- увага до виступів учнів;
- акцент на важливих моментах;
- міркування разом з дітьми;
- спільний пошук шляхів вирішення проблеми;
- урахування психологічних особливостей сприйняття матеріалу учнями (слабка увага – зміна діяльності: музична пауза / фізкультхвилинка / гостре запитання);
- участь дітей у складанні плану виховних годин (чверть/півріччя/рік); вибір із декількох запропонованих.

Аналіз години спілкування

Він потрібний вихователеві для визначення завдань індивідуальної роботи з вихованцями, виділення стратегічних напрямів роботи з класом.

Виділяють дві сторони аналізу.

Перша – це спільний аналіз учителя з вихованцями (рефлексія). Завдання вчителя полягає в тому, щоб допомогти учням зіставити намічене й результат; причому важлива не констатація, а аналіз діяльності, оцінка внеску кожного; виділення позитивних моментів в організації спільної діяльності.

Інша сторона – це педагогічний аналіз. Схематично він виглядає так:

- Чому? Навіщо? – Потреби, особливості, інтереси.
- Що? –Ціль.
- Як? – Методи, форми роботи. Активність, захопленість, інтерес, емоційний стан учнів. Удачі, труднощі.

- І що ми з цього маємо? – Результат, продовження роботи.

Критерії ефективності години спілкування:

До них належать:

- особистісна значущість для учнів;
- комфортність, сприятливий психологічний клімат;
- можливість для прояву й розвитку індивідуальних і творчих здібностей школярів;
- збагачення життєвого досвіду учнів;
- духовно-моральна цінність;
- включеність учнів у підготовку й проведення виховної години.

